

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 3625
Tarih : 17.09.2019

18488

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, **TBMM Başkanı Sayın Mustafa ŞENTOP** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 98. maddeleri gereğince yanıt olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 17.09.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

Bilindiği üzere yasama organının Anayasa ve İçtüzük hükümlerine göre önemli görevlerinden birisi de denge ve denetleme görevidir. Parlamenterle bu görevini icra ederken de yine dayanağını Anayasa ve İçtüzük'ten aldığı soru ve araştırma önermeleri ile bu denetim faaliyetini yürütür. Bu sayededir ki muhalefet; yönetimde bulunan iktidarın icraatını denetleyerek ve muhalefete hesap vermeye iktidarı mecbur ederek, kamusal kararların şeffaflığını, kamu işlerinin yönetimindeki etkinliğini temin etme ve böylece kamu çıkarını savunma ve kötüye kullanımı ile verimsizliği önleme görev ve yetkisine sahiptir.

Ancak milletvekillerinin soru ve araştırma önermeleri yolu ile yahut kanun teklifi sunmak suretiyle yasama yetkisini kullanmasının önünde filli bir takım engeller hâsıl olmaktadır. Yasa ve teamüllere aykırı olarak parlamenterlerin TBMM Başkanlığı'na sunmuş olduğu önermeler ile kanun teklifleri İçtüzüğe aykırı olduğu gerekçesiyle iade edilerek keyfi bir uygulamaya maruz kalmaktadır. İade gerekçesinde belirtilen uygun olmama hali genel olarak "kaba ve yaralayıcı" ibarelerin önergede yer alması olarak ifade ediliyor ise de çoğu kez olgusal temeli olan, bir durumu ifade eden kelime yahut tanımlamalar bu kapsamda değerlendirilmektedir. Diğer yandan TBMM Başkanlığı'nın bu konuda bir standardının da olmadığı hususu da bir kez iade konusu edilen sorunun başka bir kez iadeye konusu edilmeksizin kabul edildiği pek çok örnekle de sabittir. Örneğin bir davaya ilişkin sorulan ilgili bakanın dosyadan haberdar olup olmadığına dair objektif kriterlere uygun soru kalıbı, bazı önermelerde İçtüzüğe uygun bulunurken bazı önermelerde uygun görülmemektedir. Bu da esasen TBMM Başkanlığı'nın tamamen keyfi bir bakış açısı ile konuyu ele aldığını göstermektedir. Bu keyfiyetin ise demokrasi ve hukuk ile bağdaşmadığı açıktır. Kaldı ki parlamenterin denetleme görevi de hiçbir keyfi düzenlemenin konusu olamaz. Nitekim parlamenterin asli görevi önermelerle yürütmeyi denetlemektir ve bu bir yasama faaliyetidir. Bu anlamda muhalefet partilerine mensup milletvekillerinin de iktidar partisine mensup milletvekilleri kadar hak ve yetkisinin olduğu tartışmasızdır. Parlamenter çalışma faaliyetleri kapsamında milletvekilleri açısından sunulan önermelerde amaç, bu vasıta ile ilgili ve yetkililer üzerinde kamuoyu oluşturmak ve baskı kurabilmektir. Bu çerçevede önerge sunmak yahut kanun teklifi vermek, ilgili konu üzerinde yürütmeyi faaliyete geçirebilmek kadar

seçmene mesaj vermek açısından da önemli bir sebeptir. Zira iradesini teslim aldığımız yurttaşların soru ve sorunlarını dile getirmek parlamentonun amacına da hizmet eder nitelikte bir faaliyettir. Bu yöntem aynı zamanda yürütme görevi görenleri yerine getirmekte oldukları göreve ilişkin daha aktif, reel ve halk yararına performans sergilemelerine de katkı sunacak bir yöntemdir. Denetim görevinin etki ve önemi bu açıdan da ortaya çıkmakta ve pratik faydaya dönüşmektedir. İyi çalışan bir temsili demokraside parlamenter azınlığa dürüst hukuki ve yöntemsel çerçeve oluşturmak ve maddi koşullar sağlamak bir ön şarttır. Parlamenter muhalefete hak ettiği statüyü vermek, temsili demokrasinin etkinliği ve siyasal çoğunluğa saygı için yardımcı olur.

Bu bağlamda;

- 1-) TBMM Başkanı olarak önergelerin denetlenmesi ve iadesine ilişkin nasıl bir yöntem izlemektesiniz?
- 2-) İade edilecek önergelere ilişkin hangi kriterleri belirlediniz?
- 3-) Başkanlığınıza gönderilen önergeleri bizzat inceliyor musunuz?
- 4-) Parlamenterlerin sunmuş olduğu önergeler ve kanun teklifleri denetlenirken keyfiyet oluşmaması için aldığınız önlemler var mıdır?
- 5-) Gerçekleşmiş bir durum beyanı yahut objektif birçok ifadenin de iade konusu olduğu örneklerden hareketle parlamenterin denetleme yetkisinin keyfi bir biçimde elinden alınmasına nasıl razı olmaktadır?
- 6-) 26. Yasama Dönemi ile içinde bulunduğumuz 27. Yasama döneminde kaç yazılı ve sözlü soru önergesi iade edilmiştir? İade nedenlerine göre bir istatistik oluşturulmuş mudur? İade edilen önergelerin iade gerekçeleri nelerdir?
- 7-) 26. Yasama Dönemi ile içinde bulunduğumuz 27. Yasama döneminde kaç meclis araştırma istemi, kaç gensoru önergesi ve kaç kanun teklifi iade edilmiştir? İade nedenlerine göre bir istatistik oluşturulmuş mudur? İade edilen önergelerin iade gerekçeleri nelerdir?
- 8-) İade edilen önerge ve kanun tekliflerinin siyasi partilere göre dağılımı ne şekildedir?
- 9-) Meclis Başkanı olarak "tarafsız olma" konumunuzdan ödün verme sebebiniz nedir?
- 10-) Önergelerin iadesine ilişkin yetki kullanırken seçilmiş parlamenterin denetim yetkisi neden yok sayılmaktadır? Meclis Başkanı olarak parlamenterlerin denetim görevini hangi hak ve yetki çerçevesinde yok saymaktasınız?
- 11-) TBMM Başkanı olarak parlamenter azınlığa dürüst hukuki ve yöntemsel çerçeve oluşturmak ve maddi koşullar sağlamak görevinizi yerine getirecek misiniz?
- 12-) Muhalefet etme yetki ve görevinin tüm parlamenterlere eşit koşullarda sağlanması için önlemler alınması gündeminizde olacak mıdır?